Stockholm 22 september 2022

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Transparency International Sverige
Remissyttrande över utredningen Rätt och rimligt för statligt anställda (SOU 2022:8)

Transparency International Sverige (TI Sverige), har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på betänkandet Vissa frågor om statligt anställdas rättsställning (SOU 2022:8).

Övergripande synpunkt

Betänkandet innehåller ett antal förslag till förändring i regleringen för statligt anställda. TI Sverige avgränsar sina synpunkter till *förslagen om avstängning av statligt anställda* då dessa frågor kan vara av betydelse för hur myndigheter kan hantera situationer som påverkar myndigheternas möjligheter att effektivt bekämpa korruption och som har bäring på förtroendet för den statliga förvaltningen.

Förbättrade möjligheter att hantera avstängning av anställda

TI Sverige välkomnar betänkandets förslag om förbättrade möjligheter att hantera avstängning av statligt anställda.

I betänkandet konstateras att det finns ett behov av utökade möjligheter att få stänga av arbetstagare hos en myndighet under regeringen från arbete och utredningen anser att sådana möjligheter bör regleras i lag. En sådan avstängning föreslås kunna göras då myndighetens förtroende, den fortsatta utredningen eller verksamhetens behöriga gång påverkas av situationen till den grad att det inte är lämpligt att arbetstagaren fortsätter att arbeta.

Utredningen konstaterar att den lagreglering som finns i dag i princip bara reglerar arbetsgivares möjlighet till avstängning i samband med tvister om uppsägningar. Utredningen bedömer att det kan finnas ett behov av att stänga av en statligt anställd även i andra situationer. Att ett sådant behov finns framgår inte minst av att parterna på det statliga avtalsområdet har träffat kollektivavtal om avstängning i situationer då en arbetstagare exempelvis är misstänkt för brott eller grovt åsidosättande i anställningen och en utredning av händelsen måste ske. Utredningen konstaterar att såväl i LAS som i LOA saknas bestämmelser om när en arbetsgivare har rätt att stänga av en arbetstagare. Utredningen konstaterar också att det har framkommit att det finns ytterligare behov av regler om avstängning.

I betänkandet föreslås vidare att ett beslut om avstängning ska vara en temporär åtgärd som ska gälla omedelbart. Det föreslås också att vid en tvist om ett beslut om avstängning så får en domstol inte för tiden fram till det slutliga avgörandet besluta att avstängningen ska upphöra.

TI Sverige vill påpeka att riskerna för korruption i statlig och offentlig sektor nödvändiggör att det finns adekvata metoder för myndigheter att snabbt och effektivt vidta åtgärder för att värna förtroendet för den statliga verksamheten och myndighetens integritet. När det gäller offentlig verksamhet kan risker för korruption uppkomma vid t.ex. offentlig upphandling, hantering av bidrag eller olika former av tillståndsgivning. Detta talar för utredningens slutsats att det föreligger behov att kunna avstänga anställda som är under utredning.

I vissa situationer riskerar anställda som utnyttjar sin rättighet till att använda meddelarfriheten eller som rapporterar om missförhållanden i verksamheten repressalier. Därför är det av särskild vikt att de förslag som nu lämnas i betänkandet inte underminerar anställdas rätt att rapportera. Fråga är om det finns ett balanserande skydd mot att arbetsgivare skulle kunna missbruka de förslag som lagts fram. Därför behöver utredningens förslag kompletteras med att tydligt referera till Lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden och att en avstängning inte får tillämpas mot en anställd som anmält missförhållande i enlighet med den lagen eller använt sig av sin meddelarfrihet.

Förslag

TI Sverige lämnar följande förslag.

- Genomför utredningens förslag vad gäller förbättrade möjligheter att hantera avstängning av anställda, men komplettera med en tydlig avgränsning i förhållande till anställda som anmäler missförhållande alt. använder sig av sin meddelarfrihet.

Ulrik Åshuvud
Ordförande
Transparency International Sverige

claes norgren
claes norgren (Sep 22, 2022 13:17 GMT+2)

Claes Norgren
Styrelseledamot
Transparency International Sverige